

**Голові разової спеціалізованої
вченої ради PhD 9782
Хмельницького національного університету
д.е.н., професору Анатолію ТЕЛЬНОВУ**

ВІДГУК

офіційного опонента - кандидата економічних наук, доцента, доцента кафедри менеджменту та маркетингу Вінницького національного медичного університету ім. М.І.Пирогова **ЖАРЛІНСЬКОЇ Раїси Григорівни** на дисертаційну роботу **МАТВІЙВА Василя Володимировича** на тему «Маркетингове забезпечення доступності медичних послуг в системі охорони здоров'я», подану до разової спеціалізованої вченої ради Хмельницького національного університету на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 075 «Маркетинг»

1.Актуальність теми дисертаційного дослідження

Одним з ключових індикаторів рівня якості життя населення у будь-якій країні є стан розвитку ринку медичних послуг, адже саме він багато в чому визначає ефективність функціонування всієї системи охорони здоров'я. Наявність доступних, якісних і своєчасних медичних послуг формує не лише фізичне благополуччя громадян, але й рівень соціальної стабільності в суспільстві. В Україні формування сучасного ринку медичних послуг почало набирати обертів у період перед початком повномасштабної військової агресії з боку російської федерації. Цей процес супроводжувався реформами, зростанням ролі закладів охорони здоров'я приватної форми власності, впровадженням нових механізмів фінансування галузі та цифровізації. Проте війна суттєво порушила хід цих трансформацій: сотні закладів охорони здоров'я були зруйновані, інфраструктура пошкоджена, а десятки тисяч медичних працівників втратили роботу або були змушені мігрувати за кордон. Значна частина населення опинилася без належного медичного забезпечення, особливо в прифронтових та тимчасово окупованих територіях. Перед системою охорони здоров'я постали нові виклики, зокрема швидка мобілізація матеріальних та людських ресурсів для забезпечення доступності медичних послуг для всіх верств населення. Водночас виникла

нагальна потреба у розробці ефективних прогнозів і стратегій розвитку ринку медичних послуг в умовах високої невизначеності та обмежених ресурсів. Саме в цьому контексті наукова праця Матвіїва Василя Володимировича є надзвичайно актуальною, оскільки вона не лише ідентифікує ключові проблеми доступності медичних послуг, але й пропонує системний підхід до їх вирішення за допомогою інструментів маркетингового аналізу, прогнозування та адаптивного управління. Його дослідження має значну практичну цінність як для органів державного управління галуззю, так і для закладів охорони здоров'я всіх форм власності, що потребує нових стратегій у надзвичайних умовах.

Зазначене вказує на своєчасність та затребуваність дослідження Матвіїва В.В., дисертація якого спрямована на розвиток теоретико-методичних основ маркетингу медичних послуг та розробку науково-практичних рекомендацій для маркетингового забезпечення доступності медичних послуг в системі охорони здоров'я.

2. Зв'язок теми дисертаційної роботи з науковими планами, програмами, фундаментальними та прикладними дослідженнями

Дисертаційна робота виконана згідно з планами наукових досліджень Хмельницького національного університету в межах науково-дослідної теми: «Моделювання стратегій безпечного розвитку інноваційно-орієнтованих соціально-економічних систем» (номер державної реєстрації: 01221.1001212). Безпосередня участь здобувача полягає у розробці та апробації пріоритетності використання критерію доступності в маркетинговому аналізі ринку медичних послуг в системі охорони здоров'я та оцінці рівня доступності медичних послуг з урахуванням найбільш значущих чинників споживчого вибору.

3. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій та їхня достовірність

Наукові положення, висновки і рекомендації, що отримані за результатами виконання дисертаційної роботи, є обґрунтованими та достовірними, про що

свідчить значна інформаційна база дослідження. Автором проведено глибокий, якісний аналіз вітчизняних і зарубіжних наукових джерел з питань теоретико-методологічного, інформаційного, методичного забезпечення доступності медичних послуг в системі охорони здоров'я, що послугувало підґрунтям отриманих результатів.

У дисертації автором застосовано широкий спектр загальнонаукових методів наукового пізнання, таких як: абстрактно-логічний (при узагальненні теоретичних положень, формулюванні понять і категорій «медична послуга», «доступність», «соціальний маркетинг», розробці підходів до оцінки якості послуг), історичного аналізу (для аналізу еволюції уявлень про медичні послуги і доступність у системі охорони здоров'я та маркетингу), теоретичного узагальнення (застосовано при систематизації наукових підходів, класифікації факторів доступності та інтерпретації емпіричних результатів), факторний аналіз (виділення ключових чинників, що впливають на доступність медичних послуг), кластерний аналіз (для класифікації країн за рівнем доступності медичних послуг), регресійний аналіз і моделювання (при побудові моделей прогнозування попиту на медичні послуги та рівнів їх недоступності залежно від доходу, віку, територіального чинника), метод експертних оцінок (для оцінки значущості окремих індикаторів при формуванні інтегрального показника недоступності медичних послуг), метод стандартизації (використовувався при розрахунку інтегрального показника для уніфікації розмірностей і нормалізації даних).

Усі методи використано коректно у відповідності до предмета та об'єкта дослідження, апробовано на достатньому статистичному матеріалі; побудовані економіко-математичні моделі перевірено на адекватність за критеріальними показниками. Все це доводить достовірність й обґрунтованість результатів дисертаційної роботи.

Структура дисертаційної роботи зумовлена її метою і становить цілісний комплекс послідовних теоретичних положень, методичних підходів і практичних рекомендацій. Автор логічно та послідовно розкриває тему дослідження та повною мірою висвітлює авторські розробки.

Положення, висновки та рекомендації Матвіїва Василя Володимировича відзначаються достовірністю й науковою новизною, доповнюють і розвивають теорію маркетингового забезпечення доступності медичних послуг в системі охорони здоров'я.

4. Новизна наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукова новизна результатів, отриманих особисто автором, полягає у такому:

- удосконаленні науково-методичного підходу до визначення сутності медичних послуг, на відміну від інших, він ідентифікує медичні послуги як об'єкт маркетингового впливу та акцентує на значущості маркетингового сприйняття критеріїв, що дають змогу оцінити їх якість;

- удосконаленні науково-методичного підходу до формування критеріальної бази для оцінювання рівня доступності ринку медичних послуг в умовах реформування системи охорони здоров'я; на відміну від інших, він враховує пріоритетність у сукупних характеристиках доступності показників доходу домогосподарств і передбачає їх глибше диференціювання при формуванні та опрацюванні статистичних даних;

- удосконаленні способу ідентифікації маркетингових аспектів доступності медичних послуг для їх внесення у структуру інтегрального показника методом інверсії; на відміну від чинних підходів, такий метод є зворотнім відображенням характеристик досліджуваного явища і в конкретному випадку акцентує увагу респондентів на тих чинниках, які зумовлюють їх недоступність;

- удосконаленні науково-методичного підходу до оцінки доступності медичних послуг з використанням інтегрального показника в територіальному розрізі, який на відміну від існуючих, передбачає можливість врахування не тільки значущості окремих показників у інтегральній оцінці, а й їх стандартизацію відносно середніх значень;

- удосконаленні практичного інструментарію прогнозування сценаріїв

розвитку подій на ринку медичних послуг в контексті їх доступності; на відміну від існуючих, в процесі маркетингового статистичного дослідження запропоновано порівнювати рівні актуалізації потреб в медичних послугах із рівнем їх доступності. До елементів наукової новизни варто віднести:

- цільові установки реформування системи охорони здоров'я в країні; на відміну від інших, вони акцентують увагу не на економічних чинниках функціонування цієї системи, а надають пріоритетність питанням доступності медичних послуг для цільових аудиторій;

- маркетингові підходи до моделювання попиту на медичні послуги домогосподарств України; на відміну від інших, їх запропоновано здійснювати за сукупністю критеріїв, що відображаються специфіку функціонування домогосподарств залежно від рівня їх доходу і в територіальному розрізі.

Зміст дисертації послідовно розкриває обрану тему.

Дисертаційна робота Матвіїва В.В. є завершеною і цілісною науковою роботою і характеризується чіткістю та дотриманням принципів логічної послідовності викладення матеріалу.

5. Теоретична цінність і практичне значення результатів дисертаційного дослідження

Теоретичне значення результатів дисертаційної роботи полягає в уточненні понять та особливості медичних послуг з позицій маркетингового управління, обґрунтуванні пріоритетності використання критерію доступності в маркетинговому аналізі ринку медичних послуг в системі охорони здоров'я.

До теоретичних здобутків, які мають суттєве значення, доцільно віднести також окреслення основних цілей соціально-орієнтованого маркетингу в контексті формування методів оцінювання рівня актуалізації і доступності медичних послуг.

Практичне значення здобутих результатів полягає у можливості їх застосування в роботі закладів охорони здоров'я та органів державної влади з метою підвищення ефективності функціонування системи охорони здоров'я, що

підтверджено довідками про впровадження у діяльності Департаменту охорони здоров'я Львівської обласної державної адміністрації (довідка №20 від 20.06.2024 р.), у практичній діяльності ФОП Панчук Лариси Михайлівні (довідка № 23 від 30.04.2025 р.).

Окремі теоретичні та практичні результати дисертаційної роботи також використовуються в навчальному процесі Хмельницького національного університету при викладанні навчальних дисциплін «Маркетинг послуг», «Маркетингові дослідження» (довідка 3/13 від 04.12.2024 р.).

6. Повнота викладення наукових результатів дисертації в опублікованих працях

Ключові положення та наукові результати дисертаційної роботи пройшли апробацію та одержали схвалення. За темою дисертації опубліковано 12 наукових праць загальним обсягом 6,74 ум.-друк. арк., з них особисто здобувачеві належить 4,28 ум.-друк. арк. Структура наукових праць за темою дисертації: стаття у вітчизняному виданні, проіндексованому у базі даних Scopus, 4 статті у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України, 7 публікацій за матеріалами конференцій.

В опублікованих працях здобувач повністю відображені сутність та зміст отриманих результатів дослідження та їх наукова новизна, що відповідає вимогам пунктів 8 і 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою КМУ від 12.01.2022 р. №44 (зі змінами).

7. Відповідність дисертації встановленим вимогам

Дисертація Матвіїва Василя Володимировича містить анотації українською та англійською мовами, зміст, вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел, додатки. Робота виконана у науковому стилі, її зміст викладено в чіткій логічній послідовності відповідно до поставлених завдань. Оформлення дисертації

відповідає вимогам Наказу МОН України «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій» від 12.01.2017 р. №40 зі змінами від 31.05.2019 р.

8. Академічна доброчесність.

При глибокому розгляді та перевірці дисертаційної роботи Матвіїва Василя Володимировича на наявність запозичень не виявлено академічного плагіату, фальсифікації та фабрикації, тобто порушень академічної доброчесності.

9. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Оцінюючи в цілому позитивно дисертацію Матвіїва Василя Володимировича, зверну увагу на окремі положення, які потребують подальшого розвитку:

1. У дисертаційному дослідженні автор наводить та класифікує методи підвищення доступності медичних послуг засобами соціально-орієнтованого маркетингу (с.46). Водночас ці методи розглядаються в теоретичному плані без їх детальної прив'язки до ситуації в галузі охорони здоров'я в Україні.

2. У таблиці 2.3 (с.75) автор наводить прогнозні дані по витратах на охорону здоров'я за 2017- 2021 роки. Однак постає питання: чому за цей період дані мають прогнозний характер, а не фактичний?

3. На с. 114 констатується, що мешканці великих міст мали більші можливості щодо отримання медичних послуг, ніж сільські. В даному випадку вважаємо, що необхідно було б ґрунтовно розглянути причини такої ситуації.

4. На с. 38, 97, 101 автор використовує назву «центр надання первинної медичної допомоги» та відповідне скорочення ЦНПМД, що не є коректним в контексті чинних нормативних актів, які використовують іншу назву для таких закладів– «центр первинної медико-санітарної допомоги», та аббревіатуру ЦПМСД;

5. В розділі 3.1 здійснено прогнозування рівня доступності медичних послуг за трьома варіантами. Доцільним було б визначення імовірності даних варіантів можливого розвитку подій.

Висловлені зауваження та зазначені недоліки не знижують позитивну оцінку теоретичного рівня та практичного значення результатів дисертаційної роботи

Матвіїва Василя Володимировича та можуть бути рекомендаціями для подальших досліджень автора.

10. Загальна оцінка роботи, її відповідність встановленим вимогам

Дисертація Матвіїва Василя Володимировича є завершеною кваліфікаційною науковою працею, має теоретичну та практичну цінність, в якій представлений авторський науковий доробок, спрямований на удосконалення теоретико-методичних основ маркетингу медичних послуг та розробку науково-практичних рекомендацій для маркетингового забезпечення доступності медичних послуг в системі охорони здоров'я. Проведені дослідження характеризують Матвіїва Василя Володимировича як кваліфікованого та зрілого наукового працівника, здатного проводити теоретичні та практичні дослідження в галузі економіки на високому рівні. Дисертант володіє методологією наукового пошуку, має широкий науковий світогляд і здатність ставити й вирішувати складні наукові завдання дослідницького характеру.

Викладені висновки та рекомендації є доведеними й обґрунтованими за рахунок коректно використаних методів наукового пізнання і дослідження, достатнього обсягу статистичного матеріалу, аналізу й узагальнення новітньої наукової літератури з проблеми маркетингового забезпечення доступності медичних послуг в системі охорони здоров'я.

Наукові статті та інші публікації Матвіїва Василя Володимировича відображають положення отриманої автором наукової новизни. Із наукових праць у співавторстві використано лише ті ідеї та положення, які є особистим здобутком дисертанта. Це підтверджує академічну доброчесність Матвіїва Василя Володимировича та аналізованого і представленого у дисертації матеріалу. Основні результати дослідження були представлені під час міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференцій та впроваджені в практичну діяльність вітчизняних підприємств, органів державної влади та закладу вищої освіти.

Дисертаційна робота Матвіїва Василя Володимировича на тему: «Маркетингове забезпечення доступності медичних послуг в системі охорони здоров'я», яка подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії, відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами), Вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), а її автор Матвіїв Василь Володимирович заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 075 «Маркетинг» галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

ОПОНЕНТ:

доцент кафедри менеджменту та маркетингу

Вінницького національного

медичного університету ім. М.І.Пирогова,

кандидат економічних наук, доцент

Раїса ЖАРЛІНСЬКА

